

“Sonsuz gzelliikte benzersiz bir roman.” *Observer*

2020
Booker
dl

Shuggie Bain

ROMAN

DOUGLAS STUART

2. BASKI

Çeviri: DUYGU AKIN

can
ağdas

DOUGLAS STUART
SHUGGIE
BAIN

Can Çağdaş

Shuggie Bain, Douglas Stuart
İngilizce aslından çeviren: Duygu Akın
Shuggie Bain

© 2020, Douglas Stuart

© 2022, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Bu kitabın çevirisi Publishing Scotland'ın çeviri fonu yardımıyla gerçekleşmiştir.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2022

3. basım: Ekim 2022, İstanbul

Bu kitabın 3. baskısı 3 000 adet yapılmıştır.

Dizi Editörü: Cem Alpan

Düzeltili: Ebru Aydın

Mizanpaj: Atahan Sıralar

Kapak görseli: © Jez Coulson / Insight-visual.com

Kapak uygulama: Lom Creative (www.lom.com.tr)

Baskı ve cilt: Melisa Matbaacılık Yayıncılık San ve Dış Tic. Ltd.
Maltepe Mah. Davutpaşa Çiftelhavuzlar Sk. No:16 Acar San. Sit.
Zeytinburnu, İstanbul
Sertifika No: 45099

ISBN 978-975-07-5593-4

Publishing
Scotland
Full-time Health Alliance

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25 Sarıyer/İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750755934

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

DOUGLAS STUART
SHUGGIE
BAIN

ROMAN

2020 BOOKER ÖDÜLÜ

İngilizce aslından çeviren

Duygu Akın

♥can

DOUGLAS STUART, İskoçya, Glasgow'da doğdu. Londra'da Kraliyet Sanat Koleji'nde yüksek lisansını yaptı. On sene üstünde çalıştığı romanı *Shuggie Bain*, yayımlandığı 2020 senesinde büyük başarı elde ederek başta Booker olmak üzere başka birçok ödül kazandı ve "yılın kitabı" listelerinde yer aldı. "Found Wanting" ve "The Englishman" gibi kısa öyküleri *The New Yorker* dergisinde yayımlanan Stuart, 2000'den bu yana New York'ta yaşıyor.

DUYGU AKIN, 1969'da Diyarbakır'da doğdu. 1986'da Boğaziçi Üniversitesi'nde İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. Yüksek lisans eğitimini İngiltere, Warwick Üniversitesi'nde tamamladı. 2005'ten beri kitap çevirmenliği yapan Duygu Akın, çocuk kitapları, bilim kitaplarının yanı sıra Viet Thanh Nguyen ve Anna Burns gibi çağdaş yazarların da romanlarını Türkçeleştirdi.

Annem A.E.D. için,

İçindekiler

1992 GÜNEY YAKASI.....	13
1981 SIGHTHILL	29
1982 PITHEAD	127
1989 DOĞU UCU	461
1992 GÜNEY YAKASI.....	511

1992
GÜNEY YAKASI

Bir

Yavan bir gündü. Shuggie'nin zihni o sabah uçup gitmiş, bedenini aşağılarda amaçsızca dolanmaya terk etmişti. İçi boş vücudu, floresan lambalarının ışığında solgun ve anlamsız bakışlarla rutin işleri kayıtsızca yerine getirirken, ruhu reyonların üstünde süzülüyor ve sadece yarını düşünüyordu. Yarın, hevesle beklemeye değer bir şeydi.

Shuggie, vardiyasına hazırlanırken sistemli bir yol izlerdi. Tencerelerdeki tüm yağlı soslar ve ezmeler, temiz servis tepsilerine aktarılırdı. Kenarlara sıçrayan, hızla kararıp tazelik görüntüsünü bozabilecek tüm fazlalıklar silinirdi. Dilimli jambonlar, yapma maydanoz dalları eşliğinde maharetle dizilir, zeytinler kıvamlı suları yeşil kabuğun üstünden mukus gibi süzülecek şekilde çevrilirdi.

Ann McGee sabah arayıp yine arsızca hastalık izni almış, Shuggie'yi hem kendi şarküteri reyonu hem de Ann'in et tezgâhıyla ilgilenmek gibi nankör bir işle başa bırakmıştı. Altı düzine çiğ tavukla güne güzel başlamak zaten mümkün değildi ama manzara, özellikle böyle bir günde, Shuggie'nin hayallerini büsbütün tatsızlaştırıyordu.

Shuggie sanayi tipi şişleri soğuk, ölü kuşlara birer birer saplayıp hepsini düzgün bir sıra halinde dizdi. Gü-

dük kanatları, küçük tombul göğüsleri üstüne çaprazlanmış tavuklar, kafasız bebekler gibi öylece duruyordu. Bir zamanlar bu intizam karşısında gurur duyardı Shuggie. Oysa metali yamru yumru pembe ete saplamak, işin kolay kısmıydı; zor olansa aynısını müşterilere yapma dürtüsüne engel olmaktı. Müşteriler sıcak cam vitrinin önünde durup her bir hayvan ölüsünü inceden inceye tetkik ederlerdi. Kendilerince hep en iyisini seçerlerdi, ne de olsa bataryalı kafes sistemleriyle birbirinin aynısı tavuklar üretildiğinden haberleri yoktu. Bu arada Shuggie avurtlarını ısırarak orada dikilip zoraki bir gülümsemeye bu kararsızlıklara göz yumardı. Ardından esas gösteri başlardı. *“Sen bugün bize üç gö’üs, beş but, tek bi’ tane de kanat ver, evlat.”*

Ya sabır. Neden artık kimse bütün tavuk istemiyordu? Shuggie böylece eldivenli ellerini tavuklara değdirmemeye özen göstererek, çatallı maşayla hayvan ölüsünü alır, mutfak makasıyla (deriyi bozmadan) dikkatle parçalarına ayırırdı. Işıklı ızgaraların önünde dikilmek, ahmak gibi hissettiriyordu ona kendini. Saç filesiyle kaplı kafası terliyor, tavuğun sırtını kör bıçaklarla ustaca kırmaya gücü yetmiyordu. Sırt kaslarından güç alıp bileğine daha iyi abanabilmek için hafifçe kamburunu çıkardı ve bunları yaparken yüzünden gülümsemeyi eksik etmedi.

Şanssız günündeysel maşa kayıp çıkar, tavuk pat diye düşer ve pütürlü zeminde kayıp giderdi. O durumda Shuggie özür dileyen tavırlarla mecburen işe baştan koyulur ama kirli tavuğu asla ziyan etmezdi. Kadınlar arkalarını dönünce tavuğu tekrar kavurucu sarı ışığın altına, kardeşlerinin yanına yerleştirirdi. Hijyene inanıyordu inanmasına ama bu küçük gizli zaferler de bir isyan başlatmasının önünü alıyordu. Hem buradan alışveriş yapan erkek suratlı, peşin hükümlü ev kadınlarının çoğu da bunu hak ediyordu. Tepeden bakan tavırları yüzün-

den Shuggie'nin ensesi sinirden kıpkırmızı kesiliyordu. Enikonu zorlayıcı günlerde ise bedeninden çıkan her çeşit salgı, tepsideki taramanın katmanları arasına karışıyordu. Bu burjuva zıkkımı nedense akıl sır almaz miktarda satılıyordu.

Shuggie, Kilfeathers'da bir yılı aşkındır çalışıyordu. Planda bu kadar uzatmak yoktu aslında. Karnını doyurup haftalık kirasını ödeyecekti, onu işe alan tek yer de bu süpermarketti. Bay Kilfeather pinti piçin tekiydi. Dolgun bir yetişkin ücreti ödemek zorunda olmadığı kim varsa, dükkânı onlarla doldurmaya bayılırdı. Shuggie için, düzensiz okul eğitiminin etrafına bu kısa vardiyaları serpiştirmek kolay olmuştu. Hayallerinde ise hep yola devam azmi vardı. Kendini bildi bileli saç tarayıp saçla oynamaya meraklıydı. Zamanın uçup gitmesini sağlayan tek şey buydu. On altısına geldiğinde kendine, Clyde Nehri'nin güneyindeki kuaförlük akademisine gideceğine dair söz vermişti. Littlewoods kataloğundan kopyaladığı eskizleri, *Sunday* dergilerinden kopardığı sayfaları; esinlendiği ne var ne yoksa hepsini derlemiş, akşam dersleri hakkında bilgi almak için Cardonald'a gitmişti. Akademinin önündeki otobüs durağında yarım düzine kadar on sekizlik gence denk gelmişti. Hepsinin üstünde en yeni, en moda giysiler vardı ve hepsi gerginliklerini maskeleyen abartılı bir özgüvenle konuşuyorlardı. Shuggie biraz geriden yürümüş, gençlerin kapıdan girişini izlemiş, sonra da dönüp aksi yöne giden otobüse yetişmek için karşıya geçmişti. Ertesi hafta ise Kilfeathers'da işe başlamıştı.

Shuggie sabah molasını, indirimli ürün sepetlerindeki hasarlı konservelere göz atarak geçirdi. Etiketleri yırtılıp lekelenmiş ama tenekesi sağlam görünen üç İskoç somonu konservesi buldu. Haftalık ücretinden kalanla, küçük alışverişinin parasını ödedi ve balık konservelerini eskimiş okul çantasına yerleştirip çantayı dolabına kilitledi.

Ardından merdivenleri çıktı, personel kantinine girdi ve zahmetsiz yaz vardiyalarında çalışıp molalarda etraflarını kalın ders notlarıyla donatarak kendilerini bir şey satan üniversitelilerin masasından geçerken umursamaz görünmeye çalıştı. Bakışlarını orta mesafeye dikti ve köşede, kasa görevlisi kızların –yanına değil ama– yanına oturdu.

Kızlar dediği, orta yaşlı üç Glasgow’lu kadındı. Elebaşları Ena, tırmık gibi ince, hislerini ele vermeyen, yağlı saçlı bir kadındı. Kayda değer bir kaşı yoktu ama Shuggie’de haksızlık hissi uyandıran belli belirsiz bir bıyığı vardı. Ena, Glasgow’un bu yakası için bile sert biri olsa da haksızlığa uğramış insanlarda sıkça rastlanan iyilik ve cömertliğe sahipti. Üçlünün en genci Nora, saçlarını sımsıkı geriye tarayıp lastik tokayla tuttururdu. Gözleri Ena’nınkiler gibi küçük, bakışları keskindi ve henüz otuz üç yaşında, beş çocuk annesiydi. Grubun sonuncusu Jackie’ydi. Enikonu kadına benzemesiyle, diğer ikisinden farklıydı. İflah olmaz bir gıybetçi, iri cüssesi ve dolgun memeleriyle iri yastıklı divan gibi bir kadındı. Shuggie’nin en sevdiği de oydu.

Shuggie, kızların yanına oturduğunda, Jackie’nin takıldığı son erkekle ilgili destanın sonunu yakalamıştı. Bu kadınların yanında iyi niyetli bolca candan lak lak, daima garantiydi. Şimdiye dek Shuggie’yi iki defa bingo gecesine davet etmişlerdi ve onlar içki içip kahkahalarla ulurken Shuggie, evde yalnız bırakılamayan ergenler gibi ortalarına oturmuştu. Beraberkenki rahatlıkları hoşuna gitmişti Shuggie’nin. Gövdeleriyle onu kuşatmaları, iki yanına yaslanan etlerinin yumuşaklığı. Ona takılıp durmaları, hoşuna gitmişti. İtiraz eder görünse de saçını gözünün önünden çekmeleri, parmaklarını yalayıp onun dudak kenarını silmeleri... Shuggie bu kadınlar için bir tür erkeksi ilgi kaynağıydı. Henüz on altısını üç ay geç-

mesinin ise bir önemi yoktu. La Scala tarzı bingo masasının altından her biri en az bir kez elini Shuggie'nin aletine sürtmeye yeltenmişti. Kazara olamayacak kadar uzun ve yoklayıcı dokunuşlardı bunlar. Kaşsız Ena için iş, neredeyse kutsal bir savaşa dönüşecekti. Kadın içkiye kendini ne kadar kaptırırsa, o kadar arsızlaşıyordu. Yüzüklü parmaklarıyla alttan her sıyırıp geçişinde, tombul dilini dişlerinin arasına kıştırıp yakıcı bakışlarını Shuggie'nin profiline dikiyordu. Shuggie sonunda utançtan parladığında Ena "cık cık" demiş, Jackie ise masanın üstünden iki pound'luk banknotu ağzı kulaklarında, muzaffer Nora'ya doğru uzatmıştı. Ortada bir hüsrana vardı, orası kesin, ama kadınlar, sarhoşlukları arttıkça bunun kesin bir reddediş olmadığına kanaat getirmişlerdi. Bir tuhafılık vardı oğlunda, bu da en azından merhamet edebilecekleri bir şeydi.

Shuggie karanlıkta oturmuş, kiralık odasının duvarlarından ulaşan düzensiz horultuları dinliyordu. Kimi kimsesi olmayan yalnız adamları duymazdan gelmeye çalışıyor ama yapamıyordu. Çıplak bacakları sabah serinliğiyle tartan¹ mavisine dönüşünce, ısınmak için ince bir havluya sarınıp havlunun kenarlarını ısırılmaya başladı. Ağzındaki bu gıcırta onu biraz yatıştırdı. Süpermarket yevmiyesinden kalanları sehpaye dizdi. Bozuklukları önce değerine, sonra yenilik ve parlaklığına göre sıraladı.

Yan odadaki pembe suratlı adam gıcırdamayla uyanıyordu. Daracak yatağında hatur hutur kaşınıp yataktan çıkma iradesi için içli bir dua etti. İki ayağı, okkalı bir kasap eti gibi gümbürtüyle yere indi ve seslere bakılırsa, küçücük odadan koridora ayaklarını sürüyerek büyük gayretle geçti. Bilindik kilitleri el yordamıyla açıp her daim

1. İskoçlara özgü ekosele, yünlü bir kumaş. (Ç.N.)

1980'ler. Glasgow şehrinin adeta öleyazdığı, ailelerin güçbela ayakta kalabildiği bir dönem. Ne var ki orta yaşlarındaki alımlı Agnes Bain daha fazlasını hak ettiğine inanır; müstakil bir ev sahibi olmak, istediğini satın almak gibi... Gelgelelim taksi şoförü kocası tarafından sürekli aldatılan Agnes, üç çocuğuyla birlikte harap olmuş bir madenci kasabasında yaşamaya mahkûm olur. Çocukları, yavaş yavaş alkol batağına saplanan Agnes'i kurtarmak için ellerinden geleni yapsalar da, bir süre sonra kendilerini kurtarmak için bir bir onu terk ederler. Yalnızca en küçükleri Shuggie, bir gün düzeleceği ümidiyle annesinin yanında kalır.

Farklı bir çocuk olan Shuggie, annesinin iddialı tavırlarını benimser. Ancak davranışları yüzünden madenci çocukları onu hırpalarken yetişkinler tarafından da acımasızca yargılanır. Diğer oğlanlara benzemeye çabala-yan Shuggie, bir yandan da annesini kurtarmak, bu yoz ortamdan çıkarmak derindedir.

Douglas Stuart'ın romanı *Shuggie Bain* yoksulluğu, sevginin sınırlarını ve kibrin beyhudeliğini ortaya seren, sakınmasız tavrına karşın olağanüstü çarpıcılıkta ve güzellikte bir eser.

"Bağımlılık, cesaret ve sevgi üzerine bu şaşırtıcı şekilde içten, duyarlı ve sürükleyici ilk roman bizi şaşkınlığa uğrattı... Yıkıcı tutkulara ve aile kurumuna dair alabildiğine hüznü, bununla birlikte umudun büsbütün solmadığı bir sorgulama."

Booker Ödülü Jürisi

2020 Booker Ödülü

2020 Amerikan Ulusal Kitap Ödülü finalist

2021 İngiliz Kitap Ödülleri, "Yılın Kitabı Ödülü"

2021 İngiliz Kitap Ödülleri, "En İyi İlk Roman Ödülü"

#aile #seksenler #glasgow #thatcherdönemi #neoliberalizm #yoksulluk #alkolizm
#toplumsalciinsiyet

 can

canyeyinleri.com | f | | canyeyinleri

roman

ISBN 978-975-07-5593-4

9 789750 755934